“BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING INDIVIDUAL XUSUSIYATLARINI HISOBGA OLGAN HOLDA TA’LIM TEXNOLOGIYALARINI QO‘LLASH”

Olimov Temir Xasanovich
Osiyo Xalqaro Universiteti professori,
pedagogika fanlari bo‘yicha
falsafa doktori (PHD)
Kenjayeva Gulhayo Alisher qizi
Osiyo Xalqaro Universiteti magistranti
https://doi.org/10.5281/zenodo.23508616

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim texnologiyalarini samarali qo‘llashning pedagogik va metodik asoslari yoritilgan. Boshlang‘ich ta’lim jarayonida o‘quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlari, bilim darajasi, qiziqishlari, qobiliyatlari, fikrlash imkoniyatlari hamda o‘quv materiallarini o‘zlashtirish sur’atlaridagi farqlarni inobatga olishning ahamiyati asoslab berilgan. Shuningdek, har bir o‘quvchining individual imkoniyatlariga mos ta’lim muhitini yaratish, ularning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirish va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirishda zamonaviy ta’lim texnologiyalarining o‘rni tahlil qilingan. Maqolada individual va differensial yondashuv, interfaol metodlar, didaktik o‘yinlar, muammoli ta’lim hamda raqamli ta’lim vositalaridan foydalanish imkoniyatlariga alohida e’tibor qaratilgan. Bundan tashqari, ta’lim jarayonini o‘quvchilarning ehtiyojlari va imkoniyatlariga muvofiq tashkil etish, topshiriqlarni murakkablik darajasiga ko‘ra moslashtirish, o‘quvchilarning faolligini rag‘batlantirish hamda o‘zlashtirish natijalarini muntazam kuzatib borish masalalari ko‘rib chiqilgan. Maqola yakunida boshlang‘ich sinflarda ta’lim samaradorligini oshirish, har bir o‘quvchining salohiyatini namoyon etish va shaxsga yo‘naltirilgan ta’limni rivojlantirishga qaratilgan metodik tavsiyalar bayon etilgan.

Kalit so‘zlar: o‘quvchilarning individual ta’lim ehtiyojlari, o‘zlashtirish sur’ati, bilish faoliyatidagi farqlar, ta’limni individuallashtirish, topshiriqlarni moslashtirish, o‘quv imkoniyatlarini diagnostika qilish, moslashuvchan o‘qitish, individual ta’lim trayektoriyasi, pedagogik qo‘llab-quvvatlash.

Аннотация. В статье раскрываются педагогические и методические основы эффективного применения образовательных технологий с учётом индивидуальных особенностей учащихся начальных классов. Обосновывается значимость учёта возрастных и психологических особенностей детей, уровня их знаний, интересов, способностей, мыслительных возможностей и индивидуального темпа усвоения учебного материала. Анализируется роль современных образовательных технологий в создании благоприятной образовательной среды, соответствующей возможностям каждого ученика, повышении познавательного интереса и развитии навыков самостоятельного мышления. Особое внимание уделяется индивидуальному и дифференцированному подходам, интерактивным методам обучения, дидактическим играм, проблемному обучению и цифровым образовательным средствам. Кроме того,

рассматриваются вопросы адаптации учебных заданий к уровню подготовки учащихся, организации учебной деятельности с учётом их потребностей, стимулирования активности и систематического контроля результатов обучения. В заключительной части статьи представлены методические рекомендации, направленные на повышение эффективности начального образования, раскрытие индивидуального потенциала каждого ученика и совершенствование личностно ориентированного обучения.

Ключевые слова: индивидуальные образовательные потребности учащихся, темп усвоения знаний, различия в познавательной деятельности, индивидуализация обучения, адаптация учебных заданий, диагностика учебных возможностей, гибкое обучение, индивидуальная образовательная траектория, педагогическая поддержка.

Abstract. This article explores the pedagogical and methodological foundations of effectively applying educational technologies while taking into account the individual characteristics of primary school pupils. It highlights the importance of considering children's age-related and psychological characteristics, levels of knowledge, interests, abilities, cognitive capacities, and individual learning paces. The article analyzes the role of modern educational technologies in creating a supportive learning environment that meets pupils' individual needs, enhances their interest in learning, and develops their independent thinking skills. Particular attention is given to individualized and differentiated instruction, interactive teaching methods, didactic games, problem-based learning, and digital educational tools. The article also examines ways to adapt learning tasks to pupils' levels of achievement, organize educational activities according to their needs and abilities, encourage active participation, and monitor learning outcomes systematically. Furthermore, methodological recommendations are presented to improve the effectiveness of primary education, support the development of each pupil's individual potential, and promote a learner-centered approach to teaching. The findings emphasize the importance of selecting appropriate educational technologies and integrating them purposefully into the learning process to create inclusive, engaging, and effective learning experiences for all pupils.

Keywords: individual learning needs, learning pace, differences in cognitive processes, instructional individualization, task adaptation, assessment of learning abilities, adaptive teaching, individualized learning pathway, pedagogical support.

Kirish: Bugungi kunda ta'lim tizimida o'quvchilarning bilim olishi uchun qulay sharoit yaratish, ularning qobiliyatlarini rivojlantirish va individual imkoniyatlarini hisobga olish muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning bilim darajasi, qiziqishlari, fikrlash qobiliyati va o'quv materiallarini o'zlashtirish sur'ati turlicha bo'ladi. Shu bois ta'lim jarayonini barcha o'quvchilar uchun bir xil shaklda tashkil etish bilan cheklanib qolmasdan, ularning individual xususiyatlariga mos yondashuvlarni qo'llash zarur.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining individual xususiyatlarini hisobga olish ta'lim samaradorligini oshirish, bilimlarni puxta o'zlashtirish va o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. Ayrim o'quvchilar yangi ma'lumotlarni tez o'zlashtirsa, boshqalarga mavzuni tushunish uchun qo'shimcha tushuntirish, ko'rgazmali vositalar yoki amaliy mashqlar kerak bo'ladi. Shuning uchun o'qituvchi dars jarayonida

o‘quvchilarning imkoniyatlarini aniqlashi, ularning ehtiyojlariga mos topshiriqlarni tanlashi va har bir bolaning faol ishtirokini ta’minlashi lozim.

Mazkur jarayonda zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish keng imkoniyatlar yaratadi. Xususan, interfaol metodlar, didaktik o‘yinlar, muammoli vaziyatlar, darajalashtirilgan topshiriqlar va raqamli ta’lim vositalari o‘quvchilarning mustaqil fikrlashi, ijodiy yondashuvi hamda bilim olishga bo‘lgan intilishini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ushbu texnologiyalarni o‘quvchilarning yosh xususiyatlari, tayyorgarlik darajasi va qiziqishlariga muvofiq tanlash ta’lim jarayonini yanada mazmunli va samarali tashkil etishga yordam beradi.

Individual va differensial yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim o‘quvchilarning o‘z imkoniyatlarini namoyon etishi, bilimlarni mustaqil egallashi va o‘zlashtirishdagi qiyinchiliklarni bosqichma-bosqich bartaraf etishiga ko‘maklashadi. Bunda o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o‘quvchilarning individual rivojlanishini qo‘llab-quvvatlovchi, ularning ehtiyojlariga mos metod va vositalarni tanlovchi pedagog sifatida faoliyat yuritadi.

Mavzuning dolzarbligi shundaki, boshlang‘ich sinflarda ta’lim texnologiyalarini o‘quvchilarning individual xususiyatlariga mos ravishda qo‘llash orqali ta’lim sifatini oshirish, o‘quv faolligini kuchaytirish va har bir bolaning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish mumkin. Shu sababli zamonaviy ta’lim texnologiyalarini tanlash va ulardan foydalanishda individual yondashuvning pedagogik imkoniyatlarini o‘rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

Maqolaning maqsadi — boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim texnologiyalarini qo‘llashning pedagogik va metodik jihatlarini yoritish hamda ta’lim jarayonini samarali tashkil etishga doir tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun o‘quvchilarning individual xususiyatlarini o‘rganish, individual va differensial yondashuvning ahamiyatini ochib berish, zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini tahlil qilish hamda ularni amaliyotga tatbiq etish yo‘llarini ko‘rsatish vazifalari belgilangan.

Asosiy qism. Boshlang‘ich ta’lim jarayonida o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish ta’lim samaradorligini oshirishning muhim shartlaridan biridir. Chunki o‘quvchilar bilim darajasi, qiziqishlari, fikrlash qobiliyati, xotirasi, diqqati va o‘quv materiallarini o‘zlashtirish sur’ati bilan bir-biridan farq qiladi. Ayrim o‘quvchilar yangi bilimlarni tez o‘zlashtirsa, boshqalarga mavzuni tushunish uchun qo‘shimcha tushuntirish, ko‘rgazmali vositalar yoki amaliy mashqlar kerak bo‘ladi. Shu sababli o‘qituvchi dars jarayonida har bir bolaning imkoniyatlarini hisobga olishi, uning ehtiyojlariga mos topshiriqlar va ta’lim metodlarini tanlashi lozim.

Boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual xususiyatlarini aniqlashda pedagogik kuzatish, savol-javob, mustaqil ishlar va amaliy mashqlardan foydalanish mumkin. Olingan ma’lumotlar asosida o‘quvchilarning bilim darajasi va rivojlanish ehtiyojlari aniqlanib, ularga mos ta’lim usullari belgilanadi. Bunda individual yondashuv har bir bolaning o‘ziga xos ehtiyojlarini hisobga olishni, differensial yondashuv esa o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasiga mos turli murakkablikdagi topshiriqlarni taklif etishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuvlar o‘quvchilarning o‘z imkoniyatlarini namoyon etishi, bilimlarni bosqichma-bosqich egallashi va o‘quv faoliyatida faol ishtirok etishiga yordam beradi.

Ta’lim jarayonida individual yondashuvni amalga oshirishning asosiy bosqichlari quyidagi diagrammada aks ettirilgan.

1. Individual xususiyatlarni aniqlash
Bilim darajasi, qiziqishlar, qobiliyatlar va o‘zlashtirish sur’ati

2. Ta’lim texnologiyalarini tanlash
Interfaol metodlar, didaktik o‘yinlar va raqamli vositalar

3. Individual va differensial topshiriqlar
Imkoniyatlarga mos mashqlar va amaliy faoliyat

4. Natijalarni baholash va rivojlantirish
Bilim sifati, faollik va mustaqil fikrlashni rivojlantirish

1-rasm. Individual yondashuv asosida ta’lim texnologiyalarini qo‘llash modeli.

Ushbu modeldan ko‘rinadiki, ta’lim texnologiyalarini samarali qo‘llash o‘quvchilarning individual xususiyatlarini aniqlashdan boshlanib, ta’lim natijalarini baholash va rivojlantirish bilan davom etadi. Har bir bosqich o‘zaro uzviy bog‘liq bo‘lib, o‘qituvchidan muntazam kuzatish, tahlil qilish va zarur hollarda ta’lim usullarini o‘zgartirishni talab etadi. Masalan, muayyan mavzuni o‘zlashtirishda qiynalayotgan o‘quvchiga qo‘shimcha tushuntirish va mashqlar berish, mavzuni yaxshi o‘zlashtirgan o‘quvchiga esa mustaqil izlanishga yo‘naltirilgan topshiriqlar taklif etish mumkin. Shu orqali ta’lim jarayoni o‘quvchilarning real ehtiyojlariga moslashtiriladi.

Boshlang‘ich sinflarda interfaol metodlardan foydalanish o‘quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, mustaqil fikrlash va hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Savol-javob” kabi metodlar o‘quvchilarni o‘z fikrlarini erkin ifodalashga, ma’lumotlarni taqqoslashga va xulosa chiqarishga undaydi. Bunda o‘qituvchi topshiriqlarni o‘quvchilarning imkoniyatlariga moslashtirishi, tortinchoq bolalarni ham suhbatga jalb qilishi va har bir o‘quvchining fikrini e’tiborga olishi muhimdir.

Masalan, ona tili darsida “Klaster” metodidan foydalanib, o‘quvchilarga muayyan mavzu bo‘yicha fikrlarini ifodalash topshiriladi. Ayrim o‘quvchilar tayanch so‘zlar yordamida fikr bildirsa, boshqalari mavzuni kengroq yoritib, qo‘shimcha misollar keltirishi mumkin. O‘qituvchi esa o‘quvchilarning javoblarini to‘ldirib, ularga zarur yo‘nalish beradi. Natijada bolalarning lug‘at boyligi, nutqi va fikrlash qobiliyati rivojlanadi. Bunday metodlar orqali o‘quvchilar nafaqat bilim oladilar, balki o‘z fikrlarini asoslash va boshqalarning fikrlarini hurmat qilishni ham o‘rganadilar.

Didaktik o‘yinlar ham individual yondashuvni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega. Boshlang‘ich sinf o‘quvchilari o‘yin orqali bilim olishga qiziqish bildiradilar, shu sababli o‘yin elementlarini dars mazmuniga mos ravishda qo‘llash samarali natija beradi. Masalan, matematika darsida hisoblashda qiynalayotgan o‘quvchilarga sanoq cho‘plari, sonli kartochkalar va ko‘rgazmali rasmlar yordamida mashqlar berish mumkin. Mavzuni yaxshi o‘zlashtirgan o‘quvchilarga esa murakkabroq misollar, mantiqiy masalalar yoki bir nechta amaldan iborat topshiriqlar taklif etiladi. Bunday yondashuv o‘quvchilarning bilimlarini mustahkamlash bilan birga, ularning o‘z imkoniyatlariga bo‘lgan ishonchini ham oshiradi.

Didaktik o‘yinlarni tashkil etishda barcha o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlash muhimdir. O‘yin faqat tez javob beradigan o‘quvchilarning faolligiga asoslanib qolmasligi,

balki sekinroq ishlaydigan bolalarga ham o‘z bilimlarini namoyon qilish imkonini berishi kerak. Shu sababli topshiriqlarni bajarish uchun yetarli vaqt ajratish, kerakli ko‘rsatmalar berish va o‘quvchilarning harakatlarini rag‘batlantirish lozim. Bu esa darsda sog‘lom raqobat bilan birga o‘zaro yordam va hamkorlik muhitini shakllantiradi.

Ta’lim jarayonida darajalashtirilgan topshiriqlardan foydalanish ham muhim metodik ahamiyatga ega. Bunda bir mavzu doirasida o‘quvchilarga turli murakkablikdagi vazifalar beriladi. Masalan, o‘qish darsida birinchi turdagi topshiriq matn mazmuniga oid savollarga javob berishdan, ikkinchi turdagi topshiriq matnning asosiy g‘oyasini aniqlashdan, uchinchi turdagi topshiriq esa qahramonlarning xatti-harakatlarini tahlil qilish yoki matnning davomini ijodiy yozishdan iborat bo‘lishi mumkin. Bunday topshiriqlar o‘quvchilarning mavjud bilimlariga tayangan holda yangi ko‘nikmalarni egallashiga yordam beradi.

Darajalashtirilgan topshiriqlarni qo‘llashda o‘quvchilarni doimiy ravishda qat’iy guruhlarga ajratib qo‘yish maqsadga muvofiq emas. Chunki bolaning imkoniyatlari fan, mavzu va topshiriq turiga qarab o‘zgarishi mumkin. O‘qituvchi o‘quvchilarning natijalarini muntazam kuzatib, ularning rivojlanishiga qarab topshiriqlar murakkabligini o‘zgartirib borishi kerak. Natijada o‘quvchilar o‘zlarini boshqalar bilan taqqoslashga emas, balki shaxsiy natijalarini yaxshilashga intiladilar.

Shuningdek, raqamli ta’lim vositalari, elektron mashqlar, taqdimotlar va interaktiv testlardan foydalanish o‘quvchilarning bilimlarini mustahkamlash hamda o‘zlashtirish darajasini aniqlash imkonini beradi. Ko‘rgazmali va ovozli materiallar murakkab tushunchalarni osonroq anglashga yordam beradi. Masalan, o‘qish darsida audio matnlardan, matematika darsida esa geometrik shakllar va hisoblashga oid interaktiv mashqlardan foydalanish mumkin. Elektron topshiriqlar orqali o‘quvchilar o‘z xatolarini aniqlash va to‘g‘ri javoblarni o‘rganish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Biroq raqamli vositalar o‘quvchilarning yoshiga mos, xavfsiz va maqsadli qo‘llanishi, an’anaviy mashg‘ulotlar va jonli muloqot bilan uyg‘unlashtirilishi lozim.

Muammoli ta’lim texnologiyasi ham o‘quvchilarning individual imkoniyatlarini rivojlantirishda samarali hisoblanadi. Bu usulda o‘quvchilarga muayyan savol yoki muammoli vaziyat taqdim etilib, undan yechim topish talab qilinadi. Masalan, tabiatshunoslik darsida o‘simliklarning o‘sishi uchun qanday sharoitlar zarurligi haqida savol berish orqali o‘quvchilarni kuzatish, taqqoslash va xulosa chiqarishga yo‘naltirish mumkin. Ayrim o‘quvchilar o‘z fikrlarini rasmlar asosida ifodalasa, boshqalari sabablarni izohlab, mustaqil xulosa chiqaradi. Bu jarayonda o‘qituvchi tayyor javobni berishdan ko‘ra, yo‘naltiruvchi savollar orqali o‘quvchilarning mustaqil fikrlashiga ko‘maklashadi.

Individual yondashuvni amalga oshirishda o‘quvchilarning mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish ham alohida ahamiyatga ega. Mustaqil topshiriqlar bolalarda mas’uliyat, izlanish, o‘z faoliyatini rejalashtirish va natijalarni tahlil qilish ko‘nikmalarini shakllantiradi. Masalan, o‘quvchilarga o‘qilgan matn bo‘yicha reja tuzish, tabiat hodisalarini kuzatish, kichik ijodiy ish tayyorlash yoki matematik masalaga turli usullarda yechim topish topshirilishi mumkin. Bunda o‘qituvchi o‘quvchiga zarur ko‘makni ko‘rsatishi, biroq vazifani uning o‘rniga bajarib bermasligi kerak.

Individual yondashuvning samaradorligi o‘qituvchining pedagogik mahorati va o‘quvchilar bilan o‘rnatgan munosabatiga ham bog‘liq. Darsda ijobiy psixologik muhit yaratish, o‘quvchilarning xatolarini o‘rganish jarayonining tabiiy qismi sifatida qabul qilish va

ularni rag‘batlantirish muhimdir. Ayniqsa, o‘zlashtirishda qiynalayotgan bolalarga qo‘shimcha tushuntirish berish, kichik yutuqlarini e’tirof etish va o‘z kuchiga ishonchini oshirish zarur. O‘qituvchi har bir o‘quvchining fikrini tinglashi, uning savollariga e’tibor bilan javob berishi va o‘quv jarayonida o‘zini erkin his qilishiga sharoit yaratishi lozim.

Baholash jarayoni ham individual yondashuvning muhim tarkibiy qismidir. Baholash faqat o‘quvchining yakuniy natijasini aniqlash bilan cheklanmasdan, uning rivojlanishini kuzatish va keyingi ta’lim faoliyatini rejalashtirishga xizmat qilishi kerak. Buning uchun og‘zaki fikr-mulohaza, o‘z-o‘zini baholash, o‘zaro baholash va muntazam kuzatish usullaridan foydalanish mumkin. Bundan tashqari, ota-onalar bilan hamkorlik qilish o‘quvchilarning individual xususiyatlarini to‘g‘ri aniqlash va ularni rivojlantirishga yordam beradi. O‘qituvchi ota-onalar bilan muntazam muloqot orqali bolaning qiziqishlari, uyda mustaqil ishlash odatlari va o‘qishga munosabati haqida ma’lumot olishi mumkin. Ota-onalarga farzandining yutuqlarini qo‘llab-quvvatlash, uni boshqa bolalar bilan taqqoslamaslik va mustaqil faoliyatiga imkon berish bo‘yicha tavsiyalar berish maqsadga muvofiqdir. Maktab va oila hamkorligi o‘quvchining bilim olishga bo‘lgan qiziqishini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Shuni ham ta’kidlash kerakki, individual yondashuvni amalga oshirishda ayrim qiyinchiliklar yuzaga kelishi mumkin. Jumladan, sinfda o‘quvchilar sonining ko‘pligi, dars vaqtining cheklanganligi, ko‘rgazmali vositalarning yetishmasligi va o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasi o‘rtasidagi farqlar o‘qituvchidan puxta rejalashtirishni talab etadi. Bunday vaziyatlarda topshiriqlarni oldindan tayyorlash, juftlik va kichik guruhlarda ishlashni tashkil etish, o‘zaro yordamdan foydalanish hamda mavjud resurslarni maqsadli taqsimlash mumkin. Bu usullar o‘qituvchining ishini yengillashtirish bilan birga, o‘quvchilarning hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta’lim texnologiyalarini qo‘llash ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Chunki har bir o‘quvchining bilim darajasi, qiziqishi, qobiliyati, fikrlash tarzi va o‘zlashtirish sur’ati o‘ziga xos bo‘lib, ta’lim jarayonini tashkil etishda ushbu jihatlarni e’tiborga olish zarur. Individual va differensial yondashuv asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning bilimlarni puxta o‘zlashtirishi, mustaqil fikrlashi hamda o‘z imkoniyatlarini namoyon etishiga yordam beradi.

Tadqiqot mavzusini tahlil qilish natijasida interfaol metodlar, didaktik o‘yinlar, darajalashtirilgan topshiriqlar, muammoli ta’lim va raqamli vositalardan maqsadli foydalanish boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining darsga bo‘lgan qiziqishini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligi aniqlandi. Mazkur texnologiyalar o‘quvchilarning faolligini kuchaytirish, ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va bilim olish jarayonida yuzaga keladigan qiyinchiliklarni bartaraf etishga ko‘maklashadi.

Shuningdek, ta’lim samaradorligini ta’minlashda o‘qituvchining pedagogik mahorati, o‘quvchilarni muntazam kuzatishi, ularning ehtiyojlariga mos topshiriqlarni tanlashi va individual rivojlanishini baholab borishi muhimdir. Bunda o‘quvchilarning kichik yutuqlarini rag‘batlantirish, ijobiy psixologik muhit yaratish hamda ota-onalar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish ham alohida ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. — Toshkent: Fan, 2006. — 264 b.
2. Azizxo'jayeva N.N. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. — Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti, 2006. — 160 b.
3. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A., Pardaev A.H. Ta'limda innovatsion pedagogik texnologiyalar. — Toshkent: Iste'dod, 2008. — 180 b.
4. Mavlonova R.A., Abdullayeva B.S., Shirinov M.K., Rustamova M.M. Boshlang'ich ta'lim metodikasi. — Toshkent: O'qituvchi, 2016. — 427 b.
5. Qosimova K., Matchonov S., G'ulomova X., Yo'ldosheva Sh., Sariyev Sh. Ona tili o'qitish metodikasi. — Toshkent: Noshir, 2009. — 352 b.
6. Matchonov S., Bakiyeva X., G'ulomova X. Boshlang'ich sinflarda ona tili o'qitish metodikasi. — Toshkent: Ishonchli hamkor, 2021. — 644 b.
7. Husanboyeva Q., Hazratqulov M., Xolsaidov F. Ona tili va o'qish savodxonligiga o'rgatish metodikasi. — Toshkent: Innovatsiya-Ziyo, 2022. — 252 b.
8. Muxtarova L.A. Ona tili, o'qish savodxonligi va uni o'qitish metodikasi. — Toshkent: Ilm Ziyo, 2025. — 280 b.